

MOJ DOM

Izbeje
vsak mesec enkrat.

Uredništvo in uprav-
ništvo je v Sodni
ulici številka 4.

Oglase se računa po
posebnem ceniku.

Tiska tiskarna Makso
Hrovatin v Ljubljani.

Odgovorni urednik:
Ivan Frelih.

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Štev. 7-8.

Ljubljana, 22. avgusta 1925.

Leto V.

Protestni shod proti neznosnim davčnim bremenom v Sloveniji.

Za nedeljo, dne 21. junija 1925 je Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani sklicala dogovorno z ostalimi gospodarskimi korporacijami protestni shod proti previsokim in neznosnim davčnim bremenom v Sloveniji. Shod je ob 10. uri otvoril Zvezni predsednik g. Ivan Frelih, pozdravil v obilnem številu zbrane navzoče, zlasti narodna poslanca gg. Frana Smodeja in Ivana Pucija, povdarja-joč pri tem, da je to naš prvi shod, kate-rega so se udeležili tudi državni poslanci. Nadalje je pozdravil zastopnika trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Pretnarja, zveze industrijalcev gospoda dr. Golio, zastopnika mestne občine ljubljanske g. gerenta Josipa Turka, zastopnika obrtnikov iz Celja Ivana Rebeka, zastopnike društev hišnih posestnikov iz Maribora, Jesenic, Trbovelj, Kamnika, Tržiča, Kranja, Studenci pri Mariboru, Celja itd. ter došlega zastopnika zveze kučevlastnikov in zemljoposjednikov iz Zagreba g. Nikšiča, kazoč pri tem na solidarnost s posestniki iz Hrvatskega. Predstavi vladnega zastopnika g. pol. nadsvetnika Del Linza ter imenuje za zapisnikarja g. Hrovatina, za overovatelja pa gg. Sušnika in Colariča. Pristrčno pozdravi polnoštevilno zbrane poročevalce ljubljanskih dnevnikov. Na to prebere došle brzojavke, ki so jih poslala društva iz Splita, Ormoža, Maribora, Glavni savez iz Beograda in od drugod, dalje ministra za šume in rude g. dr. G. Žerjava in njegovega pomočnika Iv. Mohoriča.

Brzjav ministra Žerjava se glasi: »Žal ne morem priti na Vaš zbor. Razumem težko stanje, ali je treba razumeti tudi stališče finančnega ministra, ki v trenutku končne formulacije zakona o izenačenju davkov ne dopušča parcijalnih ublažitev. Za to leto bi spremembe v dvanajstih ne imele nobene posledice tembolj, ker se hišni davek odmeri po dohodku prejšnjih let. Edino realno je naše koncentrično delo za predložitev edinstvenega zakona o direktnih davkih, ki prinese veliko olajšanje Sloveniji.«

Nato je prebral brzojavko pomočnika ministra za šume in rude Ivana Mohoriča, ki se glasi: »Z nujnimi posli zadržan se ne morem odzvati vašemu vabilu. Početkom julija bo predložen narodni skupščini zakon o direktnih davkih, ki znači za Slovenjo znatno olajšavo. Nov dvanajstinski predlog ne predvideva davčnih sprememb.«

Prebral je tudi pismo predsednika ljubljanskega gerentskega sveta dr. Pucija, ki se glasi: Ker sem zadržan se osebno udeležiti Vašega zborovanja, se Vam tem potom za vabilo pristrčno zahvaljujem. Na vsak način je potrebno enkrat povedati jasno, da na tak način, kot se je doslej delalo pri obdavčenju ne gre naprej. S strahom opazamo, da je ogrožena bodočnost naše Ljubljane vsled brezobzirne davčne prakse. Z obžalovanjem smo morali v mnogih slučajih konstatirati popolno nevidevost davčnih organov, ki preklicujejo že

dovoljeno plačevanje v obrokih, neusmiljeno izterjujejo davke tudi v slučajih, v katerih se jasno vidi neupravičenost predpisa in ko še priziv ni rešen in ko pomeni eksekucija gospodarski ruin obdavčenca.«

Na to izvaja:

Shod smo sklicali v ta namen, da protestiramo proti previsokim davkom. Prišli smo na shod, da odkrito izjavimo, da so davčna bremena v Sloveniji prišla na mejo, preko katere ne moremo iti, oziroma če se tu spodrsne bomo davkoplačevalci v obupu. Prišli smo na shod, da protestiramo proti davčnim bremenom, in da pozovemo mero-dajne faktorje naj pravočasno ukrenejo ublažitev neznosnih davkov, ki jih ne moremo dalje prenašati. Pripravljeni smo do skrajnosti, a preko meje ne moremo iti. Pred nami je zapisana smrt radi previsokih davkov in hočemo se braniti, kakor se brani vsak črviček. Danes apeliramo na politične zastopnike, da nas rešijo. Apeliramo na vse zastopnike, da nas skupno rešijo pogina, brez ozira na levo ali desno. Malo manj strasti, pa se bomo rešili gospodarskega pogina, ki nam preti v najkrajšem času. Vse prošnje so bile brezuspešne. Naše resolucije in ukazi se niso upoštevali. Zato smo se sešli na shodu, da stvarno in nepolitično dokažemo v številkah, kako visoka je davčna obremenitev posestnikov v Sloveniji. Radi tega apeliramo na vse navzoče zastopnike, da se omeje na stvarnosti in se izognejo političnim napadom. — Cenjeni zborovalci. Prehajam na dnevni red. Ko smo lani zborovali in na zborovanju dokazali nevzdržne razmere smo bili uverjeni, da se nam bo spremenilo, kar je bilo obljubljeno, da se bo 30 odstotni pribitek na hišni davek odpustil. Ko je vlada leta 1923 hotela dati priboljšek uradnikom je finančni minister ne glede na finančno slabost vzela svinčnik in povišal linearno vse davke za 30 odstotkov. Tedaj smo se zatajevali, ker smo hoteli, da se da uradnikom toliko, da se lahko živi. Drž. uradniki pa tega priboljška niso dobili. Oni se bore za tisto diferenco, mi smo storili dolžnost, vlada pa ne, ker ni storila, kar bi po zakonu morala. Zato pozivam, da skupno nastopimo. Mi smo vladi dokazali, kaka je obremenitev. Toda znano je, kako nas je zavrnil takratni finančni minister, da o popustu ni govora. Delali smo dalje. Pod novo P. P. vlado se je sklenilo, da se ta 30 odstotna doklada za Slovenijo na hišni davek ukine. Bili smo prepričani, da se to zgodi. V listih smo objavili ves položaj. Sedaj pa je konec naše potrpežljivosti. To so obljube, na katere ne smemo nič dati. Mi smo takrat dokazovali, da je treba nekaj olajšav ukreniti. Takrat so ljubljanski dnevnikarji prinesli poročilo, kako smo dokazali, da je to nemogoče plačevati in da je treba takoj remedure. Žalibog se v tem oziru ni nič storilo. Obljube, katere so takrat napravili, niso izpolnili. Šli smo na volitve. Mnogo se nam je obljubovalo, a nič izpolnilo. Sedaj smo pa na meji, da propadamo, če se z nami ne bo boljše postopalo. Po volitvah so bile predložene dvanajstine. Obljubljeno je bilo, da se bodo bremena zmanjšala. Vsi poslanci niso imeli te moči, da bi vsaj nekaj izposlovali za

nas davkoplačevalce v Sloveniji. Apeliram nanje, da je treba marsikje opustiti osebnosti in trezno prevdariti prihodnje dvanajstine. Dolžnost naših poslancev je, da nam nekaj izposlujejo. Če ne pa je njih dolžnost, da se glasovanja vzdrže. To ni demagogija. Pri zadnjih dvanajstinah so mislili, da je vsaka nova obremenitev nemogoča. Zgodilo se je, da smo dobili v roke dvanajstine, ki jih je vlada skrivala do zadnjega trenutka. Ni hotela povedati kake obremenitve nam prete. Predložila jih je naravnost skupščini, tako da poslanci, ki so prišli na sejo niso niti vedeli za dvanajstine. Poglejte, ne ublažitve, ampak nova bremena so se nam naložila. Ogorčeno protestiramo proti novim dvanajstini. Povišanje invalidskega davka, ki je znašal dosedaj 20 odstotkov, ki je pomenil hudo breme, se je sedaj povišal za 100 odstotkov, tako da znaša sedaj 40 odstotkov. Doklada za komoro, ki so jo vpeljali v zakonu o ustrojstvu vojske, je prišla v veljavo. Danes plačujemo skupaj z doklado za komoro 60 odstotni invalidski davek. Kako se godi invalidom? Bremena so tu, in jih plačujemo, ker so bila naložena. Pa še ni dovolj. Vsak delavec bo plačeval 2 odstotni davek od svojega zaslužka. Ta davek je nadaljna nevarnost, ker lahko občine od njega pobirajo obč. doklade. Upamo, da do tega ne bo prišlo. Vsak gospodar pa mora plačevati od služkinje, kajti gotovo je, da tega davka ne bo plačala služkinja, ampak gospodar. Lahko se ga sicer odtegne, gotovo pa je, da bo zahtevala vsaka služkinja povišek plače. Zlasti kmetske posestnike prosimo, da to računajo, ker tega ne bodo odtegnili, ampak bodo sami plačali. To je tisto izenačenje davkov, tu je prilika za izenačenje. Tako nas varajo. Naše potrpežljivosti je konec. Protestiramo proti dvanajstini in apeliramo na zastopnike, katere smo volili s tem namenom, da za nas nekaj dosežejo. Nismo jih poslali zato, da bi nam nova bremena nalagali, da bi radi nesrečne politike sovražnosti ena stranka opustila življenje, če ne nima pomena, da se v političnem življenju udeležujejo. Če pridemo v ministrstvo v Beograd nam odgovarjajo: nikar ne mislite na davčno reformo, ki jo še par let ne boste dosegli. Jaz ne verujem na nobene obljube, tedaj je čas, da se nekaj ukrene, da se invalidski davek ne poviša, da se 30 odstotni pribitek, ki se je po zaslugi slov. uradnikov spremenil v 30 odstotni drž. pribitek, ker je imel slov. uradnik nesrečno roko, da je doklado pomotoma označil kot drž. pribitek, zato plačujemo od bivših deželnih doklad invalidski davek, komorni prispevek in 30 odstotni pribitek. Po naši lastni krivdi, po domačih ljudeh se nam pribijajo nova bremena. — Potem pa še nekaj. Noben navzočih ne ve za to, morda niti poslanci: to je odlok fin. ministra, da se začne iztrjevati 50 odstotna vojnica na direktne davke, ki pomeni pogin mnogih eksistenc. Za vsakega pohabljenca, ki si je pohabil roko, nogo, oko itd., pomeni to 50 odstotni povišek vseh direktnih davkov. Poglejte ljublj. trgovce (ne vem, če so prišli). Vsak tak nesrečnež bo plačeval 50 odstotni povišek, kdor bo prejel najem-

nine 100.000 K bo plačal 10.000 K vojnice. Po proračunu bo fin. minister izterjeval ta davek za celo leto nazaj. Vse se nam hoče vzeti. Kam nas bo ta obremenitev dovedla, kaj bo potem, ko ne bomo mogli več prenašati, na to nihče ne misli. Nadalje je 30 odstotni državni pribitek. Ukine naj se vsaj to, kar se je napravilo po krivdi domačega človeka, če ima kdo slabo roko, se naj ne pusti pri fin. upravi. Poglejte, tak je sedaj položaj. Ne ublažitve, ampak nova bremena. Če bi ne bilo prišlo to povišanje invalidskega davka, komore in vojnice, smo v naši organizaciji danes delali na tem, da se avtonomne občinske doklade znižajo in bi s tem dosegli, da bi se vsaj višjo obremenitev hišne posesti znižalo. Sedaj znaša hišni davek z dokladami vred v Ljubljani od 100.— Din najemnine 60%, kdor bo plačeval še vojnico bo prišel na 70 odstotkov pa še zraven 24 odstotkov obč. doklade. V Ljubljani plačujemo 70 do 80 odstotkov, če še računamo avtonomne doklade 95 odstotkov potem bo pa ostalo 5 odstotkov, s katerimi naj plačamo popravila. Nato našteva razne občine, koliko plačujejo hišnega davka z dokladami vred. To so stvarni dokazi, kako so hišni posestniki obremenjeni. Pred letom smo fin. ministru in načelnikom klubov predložili ta izkaz. Načelnik radikalnega kluba Gjuričič in demokrat Davidovič, ki sta izkaz videla, sta strmela in izjavila, da je kaj takega v Srbiji nemogoče. Izjavila sta, da bi v Srbiji nastala revolucija, če bi se naložil tak davek. Ko je načelnik za ureditev davkov videl izkaz, je rekel: Naj Slovenci plačujejo, to nam ni mar. Ali je mogoče kje v kaki državi taka obremenitev?

Drug davek, ki občutno obremenjuje hišne posestnike in davkoplačevalce sploh, je dohodnina. Ta davek je pri nas v veljavi že skoro trideset let, a se naše prebivalstvo še do sedaj ni moglo z njim sprijazniti, ker ga smatra za krivico. Zato se proti nobenemu davku že od nekaj ni čulo toliko pritožb, kakor proti dohodnini. V vojni in povojni dobi so se razmere še poostrile, ker se je na eni strani davek sam poostril z raznimi pribitki, na drugi strani se pa za normalne razmere preračunjena davčna lestvica ni prilagodila izpremenjenim razmeram. Do kakih absurdnosti vodi davčna politika naše finančne uprave, kaže vzgled, da je davkoplačevalec, ki je imel l. 1913 4000 kron dohodkov plačal 70 kron 49 vinarjev dohodnine na leto torej niti ne 2 odstotka. Ako so se dohodki tega davkoplačevalca v povojni dobi vsled devalvacije valute potrideseletorili, plača sedaj od dohodka 120.000 K, to je od 30.000 Din.

dohodnine	1545 Din
90 odstotkov vojnega pribitka	1390 >
30 odstotni izredni pribitek	881 >
invalidskega davka	840 >
remontno komorskega pribitka	420 >

Skupaj 5077 Din

V celoti plača torej davkoplačevalec, ki ima 30.000 Din dohodkov, skoro 17 odstotkov, t. j. eno šestino celotnih dohodkov, dasi je jasno, da oni, ki ima 120.000 kron dohodkov v povojni dobi, niti približno ne more shajati tako kakor je shajal davkoplačevalec, ki je imel v predvojni dobi 4000 kron dohodkov. Kljub temu pa je v predvojni dobi plačeval za davek samo 2 odstotka svojih dohodkov, v povojni dobi pa plača osemkrat toliko, t. j. skoro 17 odstotkov. — Še bolj pa karakterizira nevdržnost sedanje dohodninske lestvice vzgled z enakimi dohodki v predvojni in povojni dobi. Kdor je imel v predvojni dobi 100.000 kron dohodkov, taki so bili pri takratnih razmerah jako redki, je plačal 4841 K dohodnine, t. j. niti polnih 5 odstotkov, sedaj pa plača:

na dohodnini 4841 K
na 80 odstotnem vojnem pribitku 3872 >
na 30 odstotnem izrednem pribitku 2614 >
na invalidskem davku 3360 >
na remontnokomorskem pribitku 1680 >

Skupaj... 16.377 K
t. j. skoro 4100 Din. ali skoro 17 odstotkov.

Vse druge države, ki so prevzele bivši avstrijski zakon o osebnih davkih so dohodninsko lestvico že primerno preuredile, edino naša država jo je še obdržala in se prav nič ne ozira na devalvacijo valute, ki je nastala izza političnega preobrata, dasi je dohodninska lestvica progresivna in se je ne glede na razne pribitke, ki so se uvedli v povojni dobi tako poostrila, da nikakor ne ustreza več izpremenjeni plačilni zmožnosti davkoplačevalcev. Za davkoplačevalce bi pomenila že lestvica sama izdatno povišanje davka, ker pa se je lestvica s pribitki, invalidskim davkom in remontno-komorsko doklado še poostrila, je breme tem občutnejše.

Uradni kurz krone se je izza dne 1. januarja 1920 določil tako, da se plačuje za 100 Din 400 kron. S tem se je dinar izenačil z 4 jugoslovanskimi kronami. Od tega časa naprej je naš državni proračun sestavljen vedno v dinarjih in država sama računa samo v dinarjih. Zaradi tega zahtevamo, da se tudi dohodninska davčna lestvica izpremeni v toliko, da bi se namesto v kronah brala v dinarjih. Iz dejstva, da je krona oficijelno pokopana, sledi, da se morajo tudi vsote, katere navaja zakon o osebnih davkih, preračunati v dinarje tako, da je en dinar enak 4 kronam odnosno, da se te vsote, kolikor niso bile izpremenjene s poznejšimi zakoni, berejo namesto v kronah v dinarjih. Finančna uprava vzdržuje kronsko valuto edino še pri odmeri dohodnine. Davčni zavezanci napovedujejo svoje dohodke sicer v dinarski veljavi, v kronsko veljavo pa jih pretvarjajo davčna oblastva, ki odmerijo davek v kronah, in jih nato preračunijo po razmerju 4 : 1 na dinarje.

Ker je davek progresiven, pridejo davčni zavezanci v višje stopinje nego bi smeli priti, ako bi finančna uprava dosledno tudi v zakonu o osebnih davkih upoštevala zakonito relacijo krone napram dinarju in bi v kronah določene lestvice brala v dinarjih.

Pomenilo bi izdatno olajšavo sedanje davčne obremenitve, ako bi se zakonitim potom določilo, da se lestvica § 172 zakona o osebnih davkih bere v uporabi zakonite relacije krone napram dinarju v dinarjih namesto v kronah.

Odgovarjala pa bi taka izprememba, ki je utemeljena v izpremenjenih povojnih razmerah tudi čutu pravičnosti države napram davkoplačevalcem v onih pokrajinah, ki plačujejo dohodnino, torej poleg občutnih donosnih davkov tudi še globalni davek, ki obremenjuje vse vrste dohodkov, dočim plačujejo nekatere pokrajine samo donosne davke, ne plačujejo pa naše dohodnine. To dejstvo obsovaža pri nas še bolj dohodnino, in pospešuje stremljenje da se davčna bremena čim preje izenačijo za celo državo.

Finančna uprava je imela prvotno vsaj nekaj čuta za pravičnost in enakomernost davčnih bremen in je odredila, da se invalidski davek ne plačuje od dohodnine, odnosno od takih dohodkov, od katerih se poleg dohodnine plačujejo tudi donosni davki. A že po enem letu si je izposlovala izpremembo v tem smislu, da se sme pobirati invalid. davek tudi od dohodnine in ker se remontno komorni prirez pobira v izmeri invalidskega davka, se od dohodnine pobira tudi remontno-komorski prirez, s čemur je krivica še večja. Pri nas plačujemo torej napram pokrajinam, ki ne poznajo dohodnine, dvojni invalidski davek in dvojno remontno-komorsko doklado, en-

krat na donosni davek (zemljiški davek, hišni davek, pridobnino), drugič pa na dohodninski davek.

Take razmere so nevdržne in moramo nujno zahtevati, da se odpravi dvojno pobiranje invalidskega davka in remontno komorskega pribitka.

Odpomoč je nujno potrebna. Takih bremen kakor nam jih nalaga dohodnina, ne prenesemo več, posebno ako se nas navija še pri oceni dohodkov. Kaj pomeni dohodnina za Slovenijo, nam dokazuje uradna statistika, po kateri smo Slovenci plačali dohodnine l. 1920 59 milj. kron, l. 1921 93 milj. kron, l. 1922 142 milj. kron, l. 1923 245 milj. kron, l. 1924 istotako 245 milj. kron = 61 in četrt milj. dinarjev.

Da se odpomore, nujni potrebi in omili to neznosno breme, ki tako živo reže v naše meso, bodem predlagal primerno resolucijo,

Taka je sedaj obremenitev hišnih posestnikov na podlagi dvanajstin, ki jih hočejo v skupštini zopet hitro odglasovati.

Prihajam k točki 4. dnevnega reda, to je davčni reformi, ki se jo izdeluje že dve leti, a nikdar ne pride do resnega sklepanja. Tudi danes se nam obljublja in tudi naši brzjavni govore o tem. Po mojem mnenju od sedanjega ministra ni pričakovati, da bi se to zgodilo. Priznamo, da mora država kriti svoje potrebe. Toda država mora gledati tudi na to, da nas bremena preveč ne zadenejo, česar pa danes ni. Poznate ustavo?! V njej je v zakonjeno, da je treba davčna bremena izenačiti. Tukaj se sedaj še ni ničesar izvedlo. Vedite, da je naš uradnik preobremenjen z naredbami. Skupščina dela, a za davčne reforme se ji ne mudi. Nisem sodnik in vendar vidim kako se zakonu o sodnikih mudi. Vse drugo se jim zdi nujno potrebno, samo davčna reforma ne. S tem bi postali vsi državljani prijatelji, lažje bi prenašali davčna bremena, če vidimo, da nismo zapostavljeni. Prav to je potrebno. Vsi drugi zakoni se lahko odlože, če smo toliko časa čakali na druge zakone, pa bomo še lahko počakali. Apeliram na poslance. Najprej dvanajstine in pri tem olajšave, potem pa počitnice. Zborovalci! Ne moremo zato prav verjeti besedam, ki so jih poslali iz Beograda, da dvanajstine ne predvidevajo olajšav. Dvanajstine morajo prinesti olajšave. Ne tolažbe, da mora priti prej davčna reforma, poizkusiti je treba z reformo, potem bomo videli, da jih je volja za nas nekaj doseči. Če se hišni davek zniža, potem ne bodo potrebna povišanja najemnin in bomo od tega nekaj imeli. — Zborovalci! Vidite, da je nemogoče dalje pri taki obremenitvi. Vidite, kako visoko so prišli dohodki. To je gotovo resnica. Obremenitev gre naprej. Vsak mesec plačujemo 2 do 3 milj. več, kakor znaša proračun. Leta 1923 smo samo na dohodnini plačali okroglo 20 milj. dinarjev več, kakor je znašal proračun za vse direktne davke v Sloveniji. Poročevalec navaja obširno statistiko o plačanih direktnih davkih. Zato ta nevolja in odpor. Plačevati bi morali eno dvanajstino, plačujemo pa eno osmino vseh direktnih davkov. Sestali smo se, da povemo merodajnim faktorjem, da se spametujejo in za Slovenijo nekaj dosežejo. Fin. minister bi moral na to pristati, kajti Slovenija je preveč obremenjena. Zadnji mesec je bilo napovedano 10 konkurzov. Ne samo za nas, ampak tudi za državo bo slabo, ako ne bo več davkoplačevalcev. Berite, kako se dela, koliko je javnih dražb in licitacij. Poklicane faktorje svarimo, da morajo takoj za nas nekaj storiti, ker drugače mora Slovenija pri plačevanju davčnih bremen popustiti. (Odobranje in ploskanje.)

Mestni gerent Josip Turk: Čast mi je vas pozdraviti. V imenu mestne občine Ljubljana želim, da ta shod, ki je upravičeno sklican proti davčnim bremenom,

uspe. Še bolj je treba odločno protestirati proti praksi slov. fin. delegacije (plosk). Praksa, ki je ravno danes v Sloveniji, je kriva propada naših obrtnikov, trgovcev in hišnih posestnikov. Prej so dobivali davkoplačevalci, ki so imeli toliko in toliko tisoč davka predpisanega obroke od 3 do 5 let, sedaj so vsi ti obroki ukinjeni in prišlo je tako daleč, da se pričinja rubiti in intabulirati. To je žalostno za finančno upravo. Finančna uprava ni zato tukaj, da bi vsakega davkoplačevalca izsesala do mozga. Davčna uprava je zamudila tiste, ki so si med vojno pridobili denarja, pa so pravočasno popihali in sedaj gre ves srd na račun sedanjih davkoplačevalcev. Vsi moramo danes protestirati proti praksi davčne uprave. Današnji shod naj se obrne na fin. delegata, da naj se ne ustraši, da je on odgovoren za svoje mesto, če ne pa naj svoj mandat odloži (plosk). Želim kot zastopnik mestne občine ljubljanske, da bi ta shod prinesel mnogo olajšav (ploskanje).

Predsednik Frelj: Govorniku se lepo zahvaljujem, krivda je v domači hiši. Poslanci v Beogradu so rekli, da naj naša delegacija kaj predlaga, pa do sedaj še ni bilo nobenega predloga (nevolja). Prosimo g. Turka, da nas pri mestni občini podpira.

Poslanec S modej: Prijetna dolžnost mi je, da izvršim nalogo Jugoslov. kluba, da vas na tem zborovanju v njegovem imenu pozdravim »Živijo!« (Ploskanje.) Dasi sem vedel šele en dan preje, da bodo predložene nove dvanajstine in moramo biti vsi zbrani ter se že moram popoldne odpeljati, je kljub temu klub sklenil, da odpošlje odposlanca, ker nam je v veliko oporo, ako belgrajska javnost in fin. minister vidita, da besede, ki jih mi rabimo, niso demagoške, ampak da vi potrjujete to, da se v Sloveniji potaplja v gospodarskem oziru. (Ploskanje.) Pozdravljam vas in želim, da se ne bi prelivala prazna voda, ampak da bi se povedalo, kako v Sloveniji gospodarsko stojimo. Če se samo govori, da naj bi se kaj izboljšalo, tedaj misli fin. minister, to je običajno tarranje, ker vsak težko plačuje davke. Če pa sliši ostro besedo, je drugače. Zato v tem oziru odklanjam vso demagogijo. Če se potapljam, bom zakričal: »Rešite me!« To ni demagogija. Zato moramo biti najodločnejši.

Mi nismo opustili nobene prilike, da ne bi z vso ostroostjo in stvarnimi razlogi pojasnjevali naš slab gospodarski položaj. Brez primerna je brezobzirnost, s katero fin. minister ne samo odmerja številke, ampak uvaja nove davke v dvanajstinah na poljuben način, čeprav se v dvanajstinah ne sme upeljati noben nov davek. In tudi odmerjanje novih davkov je krivično in brezobzirno. Pri raznih prilikah sem poudarjal to misel, ki mora biti za vsakega fin. ministra, ki ima kaj soli, merodajna, da si država s takim davčnim vijakom suši davčne vire. (Tako je!) Če se enkrat vse vzame, ni drugič več vzeti. Ne bom veliko govoril. Ker pa pričakujete, da bom podal dopolnilo predsednikovemu govoru, bom kratko dopolnil. Način, kakor se pri nas vodi državno gospodarstvo, je nezaslišan. Ako se je sedanja vlada pri zadnjih dvanajstinah izgovarjala, da ni dovolj časa, da predloži redni proračun, tedaj danes tega izgovora gotovo nima in ne more imeti. Dvanajstine trajajo do konca julija. Torej še šest tednov. Danes pa zopet predlaga dvanajstine namesto rednega proračuna! Če prinaša zopet dvanajstine, če greši tukaj proti navadnim pravilom zdrave fin. politike, potem naj vsaj ne zahteva, da se z dvanajstini hitro postopa. V naglici nam hoče vzeti besedo. Volilci morajo vendar imeti besedo in zahtevati, da pridemo do besede v parlamentu. Mi nismo napravili poslovnika in mi ne moremo postaviti predloga. Proračun je zato, da po-

slanci stavijo in povedo svoje predloge. Če torej finančni minister pride z dvanajstini, govoriti pa sme le en poslanec (narodni poslanec Ivan Pucelj: »In še to kratko!«), ali je potem mogoče vse povedati? To delajo zato, da nam zamašijo usta. Kakšen parlament pa je to, kjer poslanec ne more govoriti? (Ploskanje.) To ni demagogija, to je absolutizem. Ali imejmo pravi parlament, ali pa ga sploh ne potrebujemo. (Ploskanje. — Narodni poslanec Ivan Pucelj: »Res je!«)

Kakor smo vedno v politiki lojalni in tudi ostala opozicija, smo ta način vladnega postopanja ožigosali. Napravili smo tako demonstracijo, da so vlado ušesa par dni bolela. Če nam vlada jemlje možnost zastopati stališče naših davkoplačevalcev, potem nam ostane res samo še eno sredstvo, najodločnejši in brezobzirni nastop, da dopovemo vladi, da tako z ljudstvom ne sme postopati. Politika je z gospodarstvom v najtesnejši zvezi. Tu ne smemo poznati demagogije. V fin. odboru imamo dva zastopnika. Nešteto predlogov, ki jih vsebujejo naše resolucije, vse to stoji tudi v naših predlogih, ki smo jih stavili pri zadnjih dvanajstinah, toda vladna večina jih je odbila.

Odkrito smo poudarjali, da če je kdo v vladi, mislimo, da ne sme oči zapirati. Kdor je v vladi, ima težko stališče. To je treba priznati. Ne sme pa to težko stališče iti tako daleč, da bi zapiral oči in ušesa za vse, kar se godi pri nas.

Podal bom še kratko dopolnilo o neposrednih davkih, ki jih plačujemo. Za proračunsko leto 1924-25 bi bila morala Slovenija plačati po proračunu 74 milijonov neposrednih davkov, plačala jih je pa 114.2 milijona dinarjev. (Škandal! — Ogorčenje.) Srbija je plačala 197 mil. 600 tisoč, po proračunu bi morala plačati 189 milijonov 600 tisoč dinarjev. Slovenija je plačala za 40 milijonov dinarjev več nego je v proračunu, torej za 35% več, Srbija pa le 8 milijonov torej niti 5 odstotkov več. Navedel bom še najnovejše podatke, ki jih imamo za debato o dvanajstinah. Za mesec januar, februar in marec t. l. je Slovenija plačala 33 milijonov dinarjev davkov, po proračunu bi morala samo 19 milijonov, Srbija pa, ki bi morala po proračunu plačati 47 milijonov in pol, je plačala samo 37 milijonov. Torej 9 milijonov manj, kakor bi morala, mi pa smo plačali 13 milijonov več, kakor bi morali! (Veliko ogorčenje.) Od doklad, ki znašajo 500 odstotkov na zemljiški davek, in 30 odstotkov od ostalih neposrednih davkov, smo plačali za l. 1924-25. v Sloveniji 62,300.000 dinarjev, Srbija 109,000.000. Če pa pomislite, da se danes vse bogastvo države steka dejansko v Srbijo in v Beograd, je proračun že v tem oziru krivičen. Hišne najmarine plačuje Srbija 9 odstotkov, druge pokrajine pa 20 odstotkov, Slovenija celo 41 odstotkov čiste najemnine. Kolikor ima klub podatkov, moram poudariti, da je v Sloveniji 12 občin, kjer morajo hišni posestniki plačevati pretirano najemnino preko 100 odstotkov, tako da imajo zgubo.

Še nekaj podatkov o dohodnini. Za l. 1924-25. bi morala Slovenija z dokladami vred plačati 33 milijonov dinarjev, fin. delegacija pa je predpisala 62 milijonov dinarjev, to je 90 odstotkov več kot predpisuje proračun. (Veliko ogorčenje.)

Ker smo videli, da nam hočejo v proračunski debati s hitrim postopkom, kakor zadnjič, onemogočiti pri dvanajstinah, da bi predložili vse svoje težnje in se za naše zahteve postavili z vso odločnostjo in dokazi, zato smo poiskali drug način, kako se bomo uveljavili v parlamentu. Začeli smo staviti samostojne predloge. Kar vsebujejo vaše resolucije, za katere želim, da bi bile sprejete, vse to smo že mi predlagali v fin. odboru, deloma pa stavili kot samostojne predloge. Tako smo stavili predloge o spremembi tiskovnega zakona,

glede prenosa in kupovanja ter prodajanja nepremičnin, kakor tudi glede dohodninskih davkov. Za te predloge smo zahtevali hitro in nujno postopanje, da ne bi minister tega zavlačeval, kakor zavlačuje vsa naša vprašanja in intervencije.

Na kratko Vas bom seznanil s temi predlogi, ki se popolnoma krijejo z vašimi. Zahtevamo: Da se vsi predlogi, ki so bili po vojni stavljeni glede osebnodohodninskih davkov, ukinejo, da se postavi lestvica v dinarjih namesto v kronah. Postavke za eksistenčni minimum ne priznamo v sedanji višini, ampak zahtevamo, da se zviša na 20.000 Din čistega dohodka. Tudi tukaj se je pokazalo, ko je bil ta predlog na dnevnem redu, kako postopa naša vlada. Nujnost hitrega postopanja ni bila sprejeta. Pokazalo se je tedaj, da je tudi en poslanec iz Slovenije glasoval proti nujnosti, njemu se ni mudilo, da se spremeni tozadevni zakon.

Drug zakon je zakon o taksah. Predložili smo spreminjevalne predloge k tarifnim številkam zakon o taksah. Predlagali smo, da se znižajo takse pri kupoprodajnih in prevzemnih pogodbah. Nadalje glede prenosov kmet. posestev smo predlagali, da naj bi bili vsi prenosi kmetijskih posestev in nepremičnin živega in mrtvega inventarja do vrednosti 200 tisoč dinarjev prosti vsake takse, kadar gre za prenos med možem in ženo, starši in otroci, in med otroci. To ni demagogija. Na to bi fin. minister lahko pristal. Fin. minister na lestvico lahko pristane. Radi tega ne bo dobil nič manj davkov, ker se predlaga, naj se znižani osebno-dohodninski davek razširi na celo državo. Ako more fin. minister protizakonito uvesti nove davke v dvanajstinah, potem se more ta sprememba zakonito lahko izvršiti, ako se le hoče. (Ploskanje. »Tako je!«)

Tukaj je padla beseda, ki je popolnoma umestna, namreč kritika naše fin. delegacije. Rečem to: V zasebnih razgovorih z mnogimi davčnimi odmeritelji in merodajnimi osebami iz fin. delegacije, sem mnogokrat poudarjal, da je ne samo nesmiselnost, ampak naravnost greh, da lastni ljudje delajo krivice, da odmerjajo več, kakor po zakonu morajo. (»Škandal!« »Dol ž njimi!« — Ogorčenje.) Uradnik ima dolžnost in jo mora izpolniti, ali mu je ljubo, ali ne. Ni pa treba več, kakor je v zakonu! (Ploskanje.) Kdor v tem oziru greši, ni sin našega naroda, ampak dela proti njemu!

Še eno! Smatram za škodljivo, da se v teh strašnih razmerah lastni sonarodnjaki denuncirajo, da plačujejo pre malo davka. Imam podatke o nekem revežu v vrhniškem okraju, katerega bi radi uničili, ker je pripadnik gotove stranke. — Vemo, da Slovenija trpi radi davkov. — Sramota pa je, da se oblast poslužuje denuncijacij. Davki naj se pošteno odmerjajo. Kdor bo zastopal pravično stvar, se mu ni bati kritike. Toda, če so skrivnosti pri odmeri davkov, je to dokaz, da tukaj nekaj ni v redu in da se boje javnosti. Temu mora biti konec! (Ploskanje.)

Kadarkoli interveniramo, vedno nam pripovedujejo isto, da država nima denarja, da je treba davčni vijak navijati. — Pravijo, da je državna reforma nemogoča. Res v celoti je nemogoča, toda mogoča je postopoma. Nasproti tej tezi, ki jo vedno slišimo od vladne strani, vemo, da se denar razmetava. To pokazujejo zadnje dvanajstine, oziroma naše posebno mišljenje. O naknadnih kreditih veste, da znašajo 1 milijardo 73 milijonov dinarjev. Ta vsota je šla za volitve. Vemo, da tukaj ni nekaj v redu. Volitve ne smejo nič stati, razen kar stane vladni aparat. Ta vladni aparat pa ni stal 1 milijardo. Ko smo te očitke prinesli pri proračunski debati, nas fin. minister ni desauriral. Pred

kratkim je vlada predložila zakonski načrt o Pantheonu. Predložili so načrt, o katerem se niso upali povedati, koliko bo treba postaviti v proračun za Pantheon. Mimogrede je minister v odboru, v katerem sem bil tudi jaz, omenil, da se bo letno za Pantheon izplačevalo 10 milijonov dinarjev. — Ta stvar ni nujna! Zaradi tega pravimo: Država naj štedi tam, kjer mora! Kjer pa ne bi smela, tam štedi. (Ploskanje. Medklic: »Naj olajša revnim bedo!«) Veseli me, da ste danes v ogromni večini priznali nujnost davčne reforme in če je minister ne bo sprejel v dvanajstine, — prepričan sem, da je ne bo, zato je zahteval nujno postopanje, — bomo glasovali proti. (Ploskanje.)

Predsednik Frelih: Z odobravanjem ste sprejeli besede g. poslanca. Prosimoga, naj nam pomaga. Povdarjamo, da to ni političen sestanek; kot ste čuli so davki tudi politika. Prosi g. poslanca naj naše zahteve stavi pred ministrom, on je odgovoren.

Potem dobi besedo

poslanec Pucelj,

ki je pozdravil shod v imenu svoje stranke in dejal: »Če mi opisujemo v parlamentu z besedami, vi pa spite, tedaj je naše stališče zelo otežkočeno. Le tedaj bomo močni v parlamentu, če se vi zanimate za naše delo. Ravnokar je padla beseda, da so davki politika. Seveda je temelj vsake politike davčno vprašanje. — Tudi jaz sem prišel v vašo sredo kot politik. Politika je skrb za javen blagor, za blagor ljudstva, za javno gospodarstvo. Temelji tega gospodarstva pa so davki. To se ločiti ne da. Meni se je zdelo, da jemljete stvar prerahlo. Ruski pregovor pravi: »Operi mi kožuh, ampak pazi, da mi ga ne zmočiš.« Če bomo hoteli kožo — davke — prati, pa jo bomo morali presneto zmočiti in zehitati. Spoštovani zborovalci! Ne smemo imeti nobene nervoze. Odkrito povejmo, kje nas čevelj žuli. Če ne, ne bo pomagano, in škoda za vaše zborovanje. Vedeti moramo, kaj je vzrok, da siromaštvo v Sloveniji tako pritiska. Če bomo spoznali, kaj je vzrok, potem lahko pristopimo z uspehom k zdravljenju. Nato je dejal g. Pucelj, da je njegova stranka z velikim idealizmom letela v ustavotvorno skupščino v Beograd. Mislili smo, da bo tam vse lepo bratsko in pravilno in v redu in da bomo spravili v red življenjske pogoje, kakor smo sanjali. — Toda prišlo je razočaranje. Za vse še ni prišlo, toda za tiste, za katere še ni prišlo, jih še čaka! Glede davkov je dejal govornik, da, »če smo bratje, bodimo bratje tudi pri enakosti bremen« in opisoval, kako se je bila svoj čas v Beogradu sestavila nekakšna komisija za izenačenje davkov, ki je pa seveda bila samo pesek v oči in je skrpucala nek načrt ki je bil tako znešen skupaj, da ga niso upali spraviti niti v odbor, kaj šele v skupščino. »Tako smo spoznali,« je nadaljeval govornik, da manjka v Beogradu ne samo spoznavanja naših teženj, ampak tudi dobre volje, da se naše težnje spoznajo,« in je nadaljeval: »Nič ne bomo dosegli s čakanjem in pa s pohlevnostjo, ampak samo, če bomo odločno zahtevali, kar nam gre.« Prehajajoč na današnji položaj je dejal: »Iz govorov ste videli, kako s preziranjem zasmehujejo opozicijo. Včeraj smo dobili na seji strašen udarec, kakršnega doslej še nismo dobili. Dvanajstine so se ponovile v sramotni obliki. Vlada postavi pred parlament dvanajstine in zahteva od njega, da glasuje za nje nujnost. Tiskarna ni imela časa, da bi načrt natiskala! Ali ni to sramota, da moramo glasovati, ne da bi imeli pred seboj načrt? (Klici ogorčenja.) Dvanajstine bodo po nujnem postopku

sprejete. Posl. Krajač je slučajno našel nek izvod proračuna, iz katerega je razvidno, da se izdatki povečajo, da pa se prejšnji ne odpravijo. Tako se dela pri nas! Dvanajstine bodo obdržale svoje stare izdatke in določajo še nove! Zakon o uvozni in izvozni carini, zakon, ki je regulator v gospodarskem življenju, zadeva zlasti kmete, ki ustvarjajo dobrine, ki je ležal dve leti izdelan, je bil včeraj predložen narodni skupščini. Pred sejo so ga sluge razdelili med poslance. Na seji je zahtevala vlada, da skupščina glasuje za nujnost tega zakona. Dve leti ga niso dali na dan, nihče ni mogel slutiti, kaj vsebuje, sedaj pa zahtevajo, naj se zanj kar slepo glasuje. Če godrnjamo pri dvanajstinah, je pri tem zakonu še veliko hujše. Ta carinski tarif, za katerega je poslušna vladna večina izglasovala nujnost, predvideva 6 milijard letnih dohodkov. Vsa zakonodaja mora delati v soglasju in s sodelovanjem tistih, katerih se zakonodaja tiče. Tak zakon bi bil moral biti sprejet po navadnem postopku, kakor velja to za navadno zakonodajo. Tega zakonskega načrta pa poslanci niti proučiti niso mogli. Postavke so tako visoke, da bodo naravnost neznosno in nezaslišano obremenile naše ljudstvo. Če protestiramo proti takemu postopanju, očitajo opoziciji, da smo protidržavni elementi in separatisti, da ščujemo ljudstvo, in da smo ljudje, ki ne vedo, kaj hočejo.« Govornik je nato govoril o finančni delegaciji in uradnikih, kot glavnega kriveca pa označil finančnega ministra in vladno večino, ki je glasovala za nova neznosna bremena. (Ploskanje.)

Predsednik Frelih: Nimam besede, da bi se zahvalil, prosimo g. poslanca, da se zavzame za naše interese. Prosimoga, da v skupščini z drugimi poslanci deluje, da bomo nekaj dosegli. Prosimoga, da poveste naše zahteve g. ministru!

Dr. Pretnar: V imenu trgovske zbornice Vas prisrčno pozdravljam. Trgovska zbornica je med svojimi akcijami, ki so se nanašale na davčno vprašanje pokrenila energičen korak za korist razbremenitve naših posestnikov. To je storila po zadnjem fin. zakonu, ki je uvedel novo povišanje davčnih bremen. Ker današnje zborovanje posveča temu pozornost, sem prepričan, da bo to zborovanje dalo povdarka zahtevam, ki se nanašajo na davčno vprašanje hišnih posestnikov. Klic hišnih posestnikov je upravičen. Razbremenite nas davkov, ki se nanašajo na hišno lastnino. Absolutno je potrebno, da se obremenitve znižajo. Ne pa kakor misli fin. minister, da iz tehtnih razlogov tega ni mogoče takoj storiti. Jaz pa mislim, da je upravičena zahteva, da bi država nekaj žrtvovala na korist onih, ki so ji preskrbeli finančne vire, zakaj ne bi mogla država osnovati nek fond, ki bi bil na korist stanovanjske akcije. Zato je upravičena zahteva, da država to, kar danes dobi na račun najemnine iz hišne posesti, deloma zopet posveti interesu tega vprašanja, da se zopet pospeši gradbena akcija. **Predsednik** se mu zahvali.

Dr. Golia izvaja:

Vprašanje davčne reforme je najbolj pereče vprašanje naše politike. Dejansko neznosna davčna obremenitev je najtežja rana, na kateri boluje naše gospodarstvo. V Sloveniji kot najbolj industrijalizirani deželi je že v posebni meri nujnost, da se udeležiti omejitev neznosnih davčnih bremen. Spoštovani zborovalci! Pred kratkim smo proučili nov zakon o neposrednih davkih. V popolnem soglasju s trg. zbornico smo stavili vladi spreminjevalne predloge. Na številnih konferencah in anketah smo v cilju izprememb obdelovali one določbe novega osnutka, ki tako težko zadenejo naše gospodarstvo. Nade, ki smo jih stavili na novi zakon ob proračunskih dvanajsti-

nah se nam žal niso uresničile. Nasprotno nove dvanajstine so nam prinesle nova bremena. Kot ste čuli od predgovornika, nimamo od novega dvanajstinskega zakona nič pričakovati. Vse naše misli morajo biti obrnjene na nov enoten zakon, na forsiranje novega zakona o novih neposrednih davkih. Kot so vsi predgovorniki povdarjali, nam z novim zakonom ne bo pomagano, ako se v vseh pokrajinah ne bo enotno izvajal. Zveza industrijalcev se je že ponovno bavila z davčnim vprašanjem, zato se s simpatijo zasleduje vsako akcijo, ki je v skladu z omiljenjem davčnih bremen. V tem imenu pozdravljam vaše zborovanje in vam želim največ uspeha.

Predsednik: Hvala govorniku. Sedaj bom prebral resolucije. Kdor je »za« naj dvigne roko, hvala. Konstatiram, da so resolucije jednoglasno sprejete.

Zastopnik hišnih posestnikov iz Zagreba: Drago mi je, ker sem došel na to skupščino. Pozdravljam vas v imenu kučevlastnika v Zagrebu. Predlagam, naj se takoj ukine osem ministrstev. Dalje naj se znižajo plače ministrom, odpravi naj se njih avtomobile, poslanecem ukinejo dijete.

Predsednik: Vedno smo delali skupno s Hrvati in tudi Srbijanci so na naši strani.

Končno povzame besedo predsednik trgovskega gremija za ljublj. okolico Zebal, ki govori: Vsa vprašanja se sučejo vedno krog davčnih bremen. S tem, da se upiramo proti davčnim bremenom, s tem, da hočemo rešiti našega konsumenta, smo prišli na to zborovanje. S tem, da upijemo proti davčnim bremenom, s tem, da protestiramo na protestnih zborovanjih, s tem ne bo nič pomagano. Na mestu bi bilo, da bi prišli na zborovanje tudi uradniki, ki so najbolj prizadeti, naši konzumenti so izgubili upanje, ker uspeh ni mogoč. Strniti se moramo v eno falango; Vi vidite ponovne slučaje, da imamo več bremen kot naši bratje v drugih krajih. Jaz se bojim davčnega izenačenja. Mi imamo moderen avstrijski zakon. Če bi prišli do novega zakona, najbrž ne bo uspehov, ki si jih želimo, ampak naša bremena bodo še ostrejša. Trg. zbornica se vedno peča z davčnimi vprašanji. Želim vašemu zborovanju kar največ uspeha.

Nato zaključi predsednik Frelih ob 12½ uri lepo uspelo protestno zborovanje s klicem na delo: Na ponovnem protestnem shodu, če današnje zborovanje ne bode dovedlo do uspeha.

Resolucije,

sprejete na velikem protestnem shodu Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani, v sporazumu z drugimi pridobitnimi organizacijami v Sloveniji, dne 21. junija 1925 v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

I.

Na shodu dne 21. junija 1925 v veliki dvorani hotela »Union« iz Ljubljane in ostale Slovenije zbrani davkoplačevalci ponovno protestirajo proti 30 % pribitku na hišnonajemninski davek, ker so davčna bremena, ki jih mora nositi hišna posest v Sloveniji tako velika, da onemogoča vsako rentabiliteto in škodujejo lastniku in najemniku. Hišno-najemninski davek z dokladami vred je tako visok, da hišnemu posestniku od najemnine ničesar ne ostane za popravilo in vzdrževanje hiše in s tem tira država s svojo nesrečno finančno politiko v propast vse naše hiše in ves naš stan.

Namesto da bi se posestnike razbremenilo, se je z zadnjimi dvanajstinami povišal invalidni davek za 100 %, ter se uveljavil remontni prispevek v višini 100 %

invalidnega davka, tako da se je invalidni davek od 1. aprila 1925 faktično zvišal za 200% in znesel sedaj večinoma 60% direktnih davkov. Hišni posestniki morajo vsled tega plačevati samo drž. davkov v Ljubljani okroglo 60%, drugod pa tudi ne dosti manj. Vsled drugih doklad pa znašajo v drugih krajih davki in doklade več kakor pa prejete najemnine. Protestiramo proti takim nezaslišanim in nevzdržnim obremenitvam, ki jim ni primere v nobeni drugi državi in ki značijo konfiskacijo naše lastnine. Te obremenitve se morajo takoj odpraviti!

Zahtevamo s socialnega in gospodarskega stališča, kakor tudi iz stališča javne pravičnosti v interesu hišnih lastnikov in najemnikov, da se hišno-najemninski davek izenači s hišno-najemninskim davkom v Srbiji. Kajti sedaj hišni posestniki v Sloveniji plačujejo najmanj 5 krat tako visok hišno-najemninski davek kot v Srbiji! Protestiramo proti temu, da je g. finančni minister tudi v proračun za leto 1925 sprejel za Slovenijo 30% državni pribitek na najemninski davek. Prav tako je krivično tolmačenje zakona, da se je 30% državni pribitek raztegnil tudi na deželne doklade, katere se je krivično proglasilo za državni pribitek.

V vseh državah se hišni davek, z ozirom na stanovanjsko vprašanje znižuje, samo pri nas se brezprimerno zvišuje in zvišuje!

II.

Ugovarjamo, da se začne pobirati vojna, ki znaša 50% vseh direktnih davkov, vsled ukaza finančnega ministra s 1. januarjem 1925. S tem se ravno hišna posest v Sloveniji v primeri s Srbijo zopet nezanosno in nezaslišano obremenjuje in se državni hišni davek na ta način zviša za nadaljnjih 10% in bo v Ljubljani znesel sam državni davek 70% najemnine.

III.

Na shodu dne 21. junija 1925 zbrani davkoplačevalci iz Ljubljane in ostale Slovenije protestirajo proti odpravi davčnih plačilnih nalogov in zahtevajo nujno, da se ti plačilni nalogi za vse vrste davkov zopet izdajajo, ker je brez teh vsaka natančna kontrola nad predpisi davkov onemogočena ter se dogajajo vedno slučajni, ko davkoplačevalec zamudi rok za pritožbo, s čemur se mu večkrat zgodi občutna škoda in je vsaka gospodarska kalkulacija davkoplačevalcev nemogoča. Povdarjamo odločno, da ne odnehamo od opravičene zahteve poprej, da se nam neopravičeno odvzeti plačilni nalogi zopet dostavljajo. Zahteva je tembolj opravičena, ker finančna uprava za Hrvatsko in Slavonijo gotovo iz potrebe še ni predlagala opustitve plačilnih nalogov, kakor se je to pri nas zgodilo.

Zahtevamo, da se predpisi davkov pravočasno vrše, ne pa za cela leta nazaj, kar se je dosedaj večkrat dogajalo. Znano je namreč, da se davčno postopanje vrši prepočasno in preobširno. Pri vsakem tirjanju in plačilu davkov je natanko navesti vrsto davkov, kateri se tirjajo, odnosno plačajo, ravnotako tudi plačilno dobo.

IV.

Zahtevamo, da se občinske in okrajne doklade na hišno-najemninski davek po možnosti popolnoma odpravijo ali pa vsaj znižajo na najnižji odstotek, ker te doklade raznih okrajnih zastopov in občin znesajo v večjih krajih več kot naša celotna kosmata najemnina ter mora hišni lastnik te doklade plačevati iz svojega, za vzdrževanje hiše pa nima niti vinarja.

V.

1. Zahtevamo, da se dohodninska lestvica z veljavnostjo od 1. januarja 1925 omili v toliko, da se bo namesto v kronah brala v dinarjih;

2. da se ukine pobiranje invalidskega davka in remontnega prispevka na dohodnino, ki se plačuje od dohodkov, od katerih se plačujejo donosni davki, ker smo s tem davkoplačevalci v Sloveniji preobčutno obremenjeni, medtem, ko v Srbiji ne plačujejo dohodnine, torej tudi ne invalidskega davka in remontnega prispevka v teh slučajih.

VI.

Zahtevamo takojšnjo revizijo zakona o taksah, ki prizadeva tudi posest kot tako, zlasti z določbami o prenosnih in zapuščinskih pristojbinah v taki meri, da vsak promet z realitetami onemogoča.

VII.

Protestiramo tudi proti velikanskim davčnim obremenitvam industrije, obrti in trgovine v Sloveniji in tudi zoper uvedbo novega 2% davka na zaslužek ročnih delavcev, s čimur bodo občutno prizadeti vsi stanovi, zlasti tudi kmečki posestniki in to v tem času, ko je Slovenija na robu gospodarskega propada.

VII.

Pozivljamo vse poslance iz Slovenije, da odločno nastopijo v narodni skupščini in pri g. finančnemu ministru, da se zgoraj navedena davčna bremena v Sloveniji, že v dvanajstih, ki so v razpravi za tekoče leto, odpravijo, oziroma ublaže. Če vlada noče uvideti našega položaja in zmanjšati naša bremena, zahtevamo, da noben poslanec iz Slovenije ne glasuje in ne podpiše dvanajstin, ki so sedaj v razpravi, in podvzamejo vse korake v dosego naših zahtev. Apeliramo na narodno skupščino v celoti, da uvidi davčno preobremenitev Slovenije, ki ji grozi gospodarska propast.

Od kedaj velja po novem stanovanjskem zakonu povišanje najemnine?

V »Jutru« smo pred časom čitali razpravo strokovnjaka pravnika, ki je iz stališča najemnikov zavzemala stališče, da ne gredo hišnim posestnikom nove najemnine od 15. maja 1925 t. j. z dnem, ko je stopil v veljavo novi stan. zak.

Omenjena razprava pa je tolmačila položaj popolnoma enostransko na škodo hišnim lastnikom in dasiravno je večina najemnikov bila pripravljena plačati novo najemnino od 15. maja t. l., je povzročila omenjena razprava beganje med najemniki in nepotrebne spore.

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani se je obrnila radi tega po informacijo na ministrstvo za socialno pol. v Beogradu, nakar smo dobili pojasnilo, da veljajo najemnine, ki jih določa stan. zakon s 15. majem 1925 za zaščitene najemnike brezpogojno od 15. maja 1925 dalje.

Odkar so stopile v veljavo stanovanjske naredbe oziroma zakoni, so bile najemne pogodbe zakonito modificirane glede odpovedljivosti in glede najemnine, ki so jih naredbe oziroma zakoni določale. Vsakokrat so se nove najemnine pričele plačevati takoj z dnevom veljavnosti dotične naredbe ali zakona, kar velja tudi za sedanjí zakon. Člen 3 prejšnjega stan. zak. je določal, da veljajo dogovorjene ali uradno določene najemnine le do 31. dec. 1924. Znana odločba z dne 18. dec. 1924 ministr-

skega sveta št. 1471 je izrekla, da se imajo vsa ministrstva ravnati po prejšnjem stan. zak. do 1. maja 1925. V dvanajstih in je bila omenjena odločba potrjena ter se je priznala veljavnost vsem odlokom, izdanih po novem stanovanjskem zakonu. Nikjer ni izpremenjen člen 3 prejšnjega stanovanjskega zakona. Pravni položaj med 1. januarjem 1925 in 15. majem 1925 je bil torej tak da sploh ni eksistirala nobena najemnina in ne pravo najemno razmerje (§ 190 o. dz.) če se nista najemodajalec in najemjemalec glede najemnine med 1. jan. 1925 in 15. majem ali dogovorila ali pa je ni v tem času določila stanovanjska oblast. Novi stanovanjski zakon pa je določil zopet za zaščitene najemnike najemnino sam in ravnotako priznal zaščitnim najemnikom neodpovedljivost, vsled česar veljavo od 15. maja 1925, ko je stopil ta zakon v veljavo zopet le najemnine določene po tem zakonu, kakor tudi neodpovedljivost. Skoro vsi posestniki pa so itak jemali po 1. jan. 1925. najemnine na račun s pridržkom, da bo veljala najemnina tako, kakor bo določal novi stan. zakon. Ravnotako so tudi skoro vsi posestniki obvestili svoje najemnike, da z veljavnostjo novega zakona plačajo nove najemnine. Jasno je torej za vsakogar, da veljajo nove najemnine z dnem objave stanovanjskega zakona, t. j. od 15. maja 1925 dalje. Da bi se v prihodnje po nepotrebem ne motili posestniki kakor najemniki, bi bilo v splošnem interesu, da se slične popolnoma enostranske razprave ne objavljajo v dnevnem časopisu, temveč se je v dvomljivem slučaju za interpretacijo vedno obrniti na pristojno ministrstvo ali druga oblastva.

Ko je izšel novi stanovanjski zakon, je večina hišnih posestnikov zahtevala doplačilo najemnine od 15. maja, t. j. pri mesečnih plačilih za pol meseca, pri četrtletnih pa za 2 in pol meseca. Zelo redko je bilo število tistih, ki so se branili po stan. zakonu določeno najemnino plačati in poravnave so se precej gladko vršile. Pa kar naenkrat nam pride jurist-strokovnjak kakor ga »Jutro« imenuje, napiše članek in zbega pri tem vse najemnike in večino posestnikov. Dotični pisec članka bi bil veliko umestneje napravil, da je počakal razsodbo druge inštanice v Zagrebu ali pa zaprosil za interpretacijo ministrstvo za soc. politiko. Še bolj napačna pa je njegova trditev, da lahko najemniki, kateri so doplačali najemnino to doplačilo v povračilo zahtevajo ter se pri tem sklicujejo na § 1431 drž. zakona, kar tudi ne odgovarja resničnemu pravnemu položaju. Člen 82 stan. zakona določa za nezaščitene najemnike, da se najemnina določi po posebnem rabsodišču od 1. maja 1925, ker drugače bi za te nezaščitene najemnike ki ne spadajo pod stan. zakon hišni posestniki ne mogli dobiti povišanih najemnin. Mogoča je takim najemnikom samo sodna odpoved, a najemnina bi za ves čas lahko ostala stara. Da se to prepreči, se je v stanovanjski zakon sprejelo navedeno določilo za nezaščitene najemnike. Naravna posledica je, da se najemnina tudi za zaščitene plačuje od 15. maja ker se je stan. zakon delal po beograjskih razmerah, kjer se plačuje najemnina večinoma mesečno. Zakonodajalec ni sprejel določbe, od kedaj se plačuje nova najemnina, ker je bil popolnoma prepričan, da nihče ne bo prišel in zakon tolmačil drugače, kakor da velja nova najemnina od dneva njega veljavnosti, kakor so veljale dosedanje najemnine od tistega dneva, ko je stopil v veljavo novi stan. zakon odnosno prejšnje stan. naredbe. Prejšnji stan. zakon je izrecno določal v členu 3., da so veljale nove najemnine od 1. jan. 1923 do 31. decembra 1924 in vse najemnine so se plačevale na podlagi tega zakonitega določila. Nihče se ni nad tem spodtikal in govoril o kakih posebnih pogodbah, ki se delajo za

časa veljavnosti stan. zakona med najemniki in hišnimi posestniki. Od 1. jan. 1925 pa je, kakor omenjeno, prenehalo tudi to razmerje, ker stan. zakon ni več obstojal in je bilo na novo določiti najemnino. Da pa ni prišlo do nesoglasja med posestniki in najemniki, si je večina posestnikov uredilo razmerje do najemnika na ta način, da je najemnino sprejel na račun najemnine, ki jo bo določal novi stanovanjski zakon. K takim predlogom se je pridružila tudi večina najemnikov in izjavila, da bo plačala od 15. maja tako visoko najemnino, kakor jo bo določil novi stan. zakon. Za vsakogar mora biti razumljivo, da se je v tem pogledu napravila druga pogodba, s katero se je priznalo, da se bo nova najemnina uredila v smislu novega zakona od dneva, ko stopi v veljavo. Mislimo, da bo vsak jurist moral potrditi, da je tudi to pogodba med gospodarjem in najemnikom, da se bo ta najemnina uredila po smislu novega stanovanjskega zakona. Kdor bi temu oporekal, potem se ne drži dogovorjene sporazumne pogodbe. Mislimo, da ni pogodba samo to, v kateri višini se najemnina plačuje, temveč vsak dogovor, ki velja za obe stranki. In tak je pravni položaj v tem slučaju. — Kdor pa je plačal povišanje stanarine od 15. maja 1925, nikakor ne more zahtevati v povračilo tega poviška, ker ne more dokazati, da je nekaj plačal, kar ni dolžan (in debitum). Nasprotno, on se je odrekel pravici, da plača šele od prihodnjega termina in se ne more braniti veljavnemu zakonu, ker: »ignorantia juris nocet«.

Prezreti se pri tem ne sme zlasti prvi odstavek člena 11, da se najemnina najprej določi s pogodbo, in če to ni mogoče, potem šele stopijo določila člena 12 glede visokosti najemnine v veljavo. Tega mnenja je tudi pisec navedenega članka, ko nekje drugod razlaga, da se najemnina določi najprej sporazumno in šele potem v smislu zakona. Pisec nam pa ne more oporekati, da je to sporazum, če sta se posestnik in najemnik dogovorila, da se bo plačala od dneva veljavnosti zakona tista najemnina, ki jo bo določil zakon. In ko je zakon stopil v veljavo, je najemnik posestniku plačal diferenco, ki jo je gospodar zahteval, s tem sta sklenila novo pogodbo, ki je obvezna za oba. To dokazuje tudi prejšnji stan. zakon in vse odločbe stan. sodišča, da se je najemnina plačevala vedno od slučaja do slučaja in se nikoli ni pri tem ozirala na kake odpovedne roke, ki so slučajno veljavni v kaki pokrajini. Kako pa pridemo hišni posestniki v Sloveniji do tega, da bi bili toliko več oškodovani kot drugod, ko se najemnine plačujejo večinoma mesečno in dobijo posestniki diferenco brez zadržka. Pa tudi ostale točke stan. zakona so stopile v veljavo 15. maja 1925. Stanovanjsko sodišče dodeljuje stanovanje od dneva izpraznitve, stranke ne odpovedujejo stanovanj gospodarjem četrtletno, temveč se vse razmere ravna po stan. zakonu, tudi za zaščitene najemnike, nikjer pa se ne ozirajo na selilne termine. Iz navedene razlage se vidi, da je povišane najemnine plačati brez dvoma kakor je to sporočilo min. za soc. politiko od 15. maja, da so vse druge razlage napačne, brez podlage in temelje samo na tem, kako bi se najemnike obvarovalo za nekaj časa plačati za malo povišane najemnine. Še nadalje obstoji fakt, da se hoče vsak zakon kolikor mogoče tako razlagati, da se hišnega posestnika pri tem kolikor mogoče oškoduje.

Če najemniki zahtevajo plačilo plačane difference na najemnini v povračilo ali nočejo priznati poviška od 15. maja 1925 je glede njih zadevo izročiti stan. sodišču I. stopnje in pri tem absolutno ne pristati na kak sporazum ali na poravnavo, temveč zahtevati razzodbo I. instance in če ni ista ugodna, napraviti pritožbo na višje stan. sodišče v Zagrebu. V vseh slučajih se je po-

prej treba posvetovati v naši društveni pisarni. Ker je za navedeno razlago v škodo hišnim posestnikom zvedelo tudi društvo stanovanjskih najemnikov je naravno, da je začelo najemnike v tem smislu podučevati in ščuvalo tudi na zadnjem sestanku, da nikakor ni plačati povišane najemnine od 15. maja. Da bi društvo samo ne bilo prišlo na to razlago, o tem smo trdno prepričani.

Občni zbor društva hišnih posestnikov v Celju.

V petek, dne 12. junija t. l. se je vršil v gostilniških prostorih Narodnega doma ob številni udeležbi društvenih članov občni zbor Društva hišnih posestnikov za Celje in okolico. Po pozdravu je predsednik g. dr. Božič izčrpano poročal o delu društva v preteklem letu poudarjajoč, da se je zopet doseglo nadaljno znižanje občinskih doklad za mesto Celje. Poročilo, kakor tudi prečitani rač. zaključek, se je soglasno odobrilo. Pri volitvah so bili vsi dosedanji funkcionarji zopet izvoljeni. Nato je g. zvezni predsednik Frelj referiral o novem stanov. zakonu, pojasnil važnejše člene tega zakona in na drobno razložil, kake pravice imajo hišni posestniki sedaj po tem zakonu, ter omenil, da se je po dolgem boju marsikaj doseglo. Potem je še g. dr. Božič v daljšem govoru obravnaval novi zakon od juridičnega stališča.

V torek dne 23. junija t. l. se je potem zborovanje nadaljevalo in o davčnih reformah razpravljalo. G. Frelj je v dolgotrajnem govoru razjasnil na roko raznih podatkov, koliko se sedaj v raznih pokrajinah naše države davka plača in je konstatiral, da je Slovenija z najvišjim davkom obremenjena ter da vsled tega že začne propadati in da bodo konkurzi pri trgoveh in obrtnikih na dnevnem redu. Dalje omeni tudi, da se je hišno najemninski davek v vseh drugih državah znižalo, pri nas pa zvišalo. Potem je g. dr. Božič referiral o davčni reformi in sicer o vseh vrst davkov ter predlagal, naj se od poslancev zahteva, da bi posredovali, da se hišno najemninski in vse druge davke na predvojno mero reformira in da bi občinske in okrajne doklade na hišni davek odpadle. Oba gg. govornika sta izrekla, da se mora boj proti stan. zakonu do ukinitve tega in proti davkom do znižanja na predvojno mero z vsemi močmi in sredstvi nadaljevati. Vsa predavanja so navzoči z zanimanjem sledili in živahno odobrili. Končno se je resolucija, sprejeta na protestnem shodu v Ljubljani dne 21. junija t. l. odobrila in se je sklenilo to resolucijo na merodajna mesta odposlati.

Razno.

Stanovanjsko sodišče v Ljubljani in v Zagrebu.

Kakor poročamo v posebnem članku, je nastalo veliko nesoglasje radi roka, od kdaj se plačujejo povišane najemnine. Ljubljansko sodišče je izdalo v konkretnem slučaju razzodbo, da velja povišek pri četrtletnih plačilih od 1. avgusta, med tem ko stanovanjsko sodišče v Zagrebu na podlagi istega zakona brez pridržka priznava povišanje najemnin od 15. odnosno 1. maja. Vedeli smo naprej, da se bo isti zakon pri nas v Sloveniji drugače razlagal kakor pa v Zagrebu. Prepričani smo, da bo v našem smislu razzodila tudi višja inštanca v Zagrebu, radi česar ponovno pozivamo vse hišne posestnike, da v nobenem slučaju ne pristanejo na kako poravnavo, temveč zahtevajo razzodbo ter se s pritožbo obrnejo na višje stan. sodišče, popreje pa se radi informacij zglase v naši pisarni.

Zadnja javna seja društva najemnikov je dala povod, da je predsednik popolnoma napačno razlagal stan. zakon v škodo hišnim posestnikom. Pozival jih je, da naj nikakor ne plačajo najemnine od 15. maja, temveč od 1. avgusta in kdor je preveč plačal, naj zahteva povračilo nazaj. Ravnotako je ščuval najemnike, da jim ni treba plačati stroškov za dimnikarja, dasiravno je to po čl. 11 stan. pravilnika natanko določeno, da je treba dimnikarja posebej plačati. Trdil je, da dotično določilo pravilnika nima nobene veljave. Primorani bomo v obrambo naših pravic energično proti takemu nepravilnemu postopanju in razlagi zakonitih predpisov nastopiti.

Hišna popravila in povišanje najemnin. Vže v zadnji številki »Moje Doma« smo hišne posestnike opozorili na nevarnost, ki jim preti, če mesto povišanja najemnin, zahtevajo povračilo stroškov za popravila. Najemniki naravnost svetujejo posestnikom, da bi ne poviševali najemnin, temveč da bi plačevali rajši primerne prispevke za popravila. S tem bi jih najemniki imeli vedno popolnoma v rokah in vsak trenotek bi jim lahko zapretili z ovadbo na davčno oblast, če niso teh plačil za popravila pravilno fatirali, ki so tudi podvrženi hišnemu najemninskemu davku. Kakor nam je znano, je nekaj takih ovadb že pri davčni oblasti v Ljubljani in utegne biti nekaj gospodarjev po svoji nevednosti in zapeljivosti dotičnih najemnikov občutno kaznovanih. V interesu hišnih posestnikov je, da najemnine povišujejo v smislu zakona, ker s tem dobijo nekaj večjih dohodkov, na drugi strani pa njih hiše na vrednosti izdatno pridobijo. Vsakdo čuti prevelika bremena hišne posesti, a v tem pogledu je treba delati dalje in ne odnehati, da se hišni davek zniža. Če so kateri hišni posestniki napravili pogodbe za popravila, jih ponovno svarimo, da to v lastnem interesu prekličejo in najemnino povišajo v smislu stan. zakona.

Prodaja hiš. V letošnjem letu so nekateri hišni posestniki obupali nad svojim položajem in to večinoma radi stanovanjskega zakona in vsled tega nastalih obupnih razmer v hišah, deloma radi previsokih obrestih ter so prodali svoje domove za neprijetno nizko ceno. Znani so nam slučajji, ko prodajna cena nikakor ne odgovarja faktični vrednosti dotične hiše, niti ni kupnina v nobeni primeri s stroški, kolikor je hiša stala, računajoč pri tem stavbne stroške po sedanji zlati pariteti. Da bi v prihodnje preprečili prodajo hiš pod pravo vrednostjo, na drugi strani pa hišne posestnike obvarovali pred prodajo svojih domov, smo primorani v interesu hišne posesti opozarjati in svariti, da se nikakor ne prenačijo s prodajo svojih hiš. Če se pa že iz tehtnih razlogov za to odločijo in jim ne kaže hiše več držati v svoji posesti, tedaj naj se glede prodaje popreje posvetujejo v naši društveni pisarni ali pa s kakim pravim strokovnjakom, za katerega veste, da bo podal svoje mnenje popolnoma nepristransko z vsake strani ter znal ugotoviti pravo stavbeno vrednost. Pravo vrednost pa izračunate tudi lahko sami, če vzamete stroške, kolikor je hiša stala ali za kolikor se jo je kupilo pred vojno, vzamete dotične zneske v kronah ter jih v istem znesku spremenite v dinarje ter to pomnožite 10 do 12 krat ali pa najprej 40 do 48 krat. Hiše se sicer sedaj še ne zidajo za to ceno, vendar bo to precej odgovarjalo pravi vrednosti hiše. Če pri prodaji nekaj odstotkov popustite, potem se smete za prodajo odločiti s prepričanjem, da na hiši niste izgubili.

Vemo, da hišne posestnike zelo otežuje stanovanjski zakon, prevelika davčna bremena, previsoke bančne obresti, a pri tem se moramo zavedati, da se utegne to v najkrajšem času spremeniti na korist hišnih

posestnikov. Stanovanjski zakon bo preстал, hišni davek se mora znižati, ostala davčna bremena primerno razdeliti, za kar moramo sedaj vsi nastopiti z najodločnejšo energijo. Pričakovati pa je tudi, da se obresti za posojila v najkrajšem času znižajo. S skupno organizacijo bomo marsikaj dosegli za hišne posestnike in bodo pozneje gotovo zadovoljni tisti, ki bodo svoje domove obdržali.

Pred prodajo je treba upoštevati še dva važna razloga, ki govore proti prodaji za nizko ceno, t. j. da bo v kratkem času nastalo večje povpraševanje po hišah s prostim stanovanjem po nezaščitenih najemnikih, ki vsled novega stanovanjskega zakona absolutno ne morejo dobiti kot najemniki stanovanj v starih hišah, v novih hišah pa v Ljubljani ni mogoče dobiti stanovanja. Vsi ti najemniki bodo primorani ali si hiše zidati ali pa si poskrbeti staro hišo, za katere nakup se bo marsikdo preje odločil z ozirom na lego hiše in na mnogo nižjo ceno kot bi ga stala nova stavba. Sele če mu to ne bo ugajalo, se bo odločil za zidanje nove hiše. Pokazalo se je, da se da marsikatera stara hiša popolnoma dobro popraviti in urediti in ne zaostaja za novimi stavbami. Krivo pri tem je do sedaj to, da so se radi prenizkih najemnin in nezdravih razmer hiše veliko premalo popravljale in konservirale, s čemur so neprimerno visoko izgubile na vrednosti. To pa se da vse odpraviti in popraviti. Drugo dejstvo pa je, ki govori proti, da se utegne v najkrajšem času sedanja papirna valuta zamenjati v zlato, s čemur bomo zopet na vrednosti pridobili. V vašem interesu uvažujte te vrstice in se posvetujte z nami.

Neverjetna resnica. Ko smo za zadnji protestni shod poslali vsem gospodarskim organizacijam, t. j. zlasti trgovskim gremijem vabila za udeležbo, je gremij ljubljanskih trgovcev sklenil, da se tega shoda ne udeleži. Ne moremo si tega neprimernega sklepa drugače razlagati, kakor da je pri dotičnih odbornikih vladala popolna nevednost o potrebi shoda, ali pa se jim sedanji davki ne zde še previsoki. Mislimo pa, da tak sklep marsikateremu ljubljanskemu trgovcu ni bil ljub.

Pravilnik za izvrševanje zakona o stanovanjih je izdalo ministrstvo za socialno politiko v Beogradu dne 23. junija 1925. Ta pravilnik nekako izpopolnjuje zakon in daje pojasnila na nekatere dvomljive razlage posameznih členov stan. zakona. Nekatere točke so nam v dobro, druge zopet v škodo. Natančneje o posameznih členih bomo spregovorili v prihodnji številki, ker nam danes za to nedostaja prostora.

Pravilnik za izvrševanje zakona o stanovanjih je v posebni knjižici založila Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov v Ljubljani. V tej knjižici so natisnjeni tudi uradni popravki zakona o stanovanjih. Knjižica stane 3 Din in je neobhodno potrebna, da jo naroči vsakdo, zlasti pa kdor ima stanovanjski zakon. Naroči se v društveni pisarni, iz dežele po dopisnici, nakar priložimo položnico.

Knjižica Stanovanjski zakon s pravilnikom vred stane 10 Din in se dobi v društveni pisarni. Neobhodno potrebno je, da ima vsak posestnik kakor tudi drug zainteresiranec to knjižico pri roki in jo natanko prouči.

Tiskovine za povišanje najemnin kakor tudi za odpoved stanovanj je založila Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov ter se dobe v društveni pisarni proti povračilu stroškov. Posestniki na deželi naj naroče pismeno ali pa jih dobe tudi pri ondotnem društvu. Naročitev tiskovin je radi prihranitve nepotrebnih stroškov priporočljiva in za hitro rešitev zadeve neobhodno potrebna. Izpolnitev prošenj prevzame tudi naša pisarna.

Zamenjava stanovanj. Vsled novega stanovanjskega zakona želi več najemnikov

svoje stanovanje zamenjati bodisi, ker ne smejo oddajati sob v podnajem, bodisi radi previsokih najemnin, ki odpadejo na dotično stanovanje. Večkrat je tudi v interesu hišnih posestnikov, da stranke zamenjajo. Radi tega je naše društvo sklenilo, da prevzame zamenjavo stanovanj po svoji pisarni ter naj se dotičniki obrnejo ustno ali pismeno.

Uprava hiš. V sedanjem času imajo hišni posestniki z najemniki mnogo posla, bodisi glede ureditve najemnin, bodisi glede drugih zadev, nadalje je preskrbeti posestnikom razne pisave, izkaze itd., vsled česar marsikak posestnik radi pomanjkanja časa noče oskrbovati sam hiš, temveč to izroča tujim osebam. Prvo društvo hišnih posestnikov preskrbi oziroma prevzame upravo po svojih zastopnikih.

Ljubljanski hišni posestniki se ponovno pozivljajo, da plačajo članarino za leto 1925 in sicer v kolikor mogoče visokem znesku, ker sedaj *nujno* rabimo denar v pokritje tekočih stroškov. Tudi *prostovoljni prispevki* bi bili za naše delo zelo potrebni. Vsak posameznik mora za organizacijo nekaj žrtvovati.

Istotako se pozivljajo zunanji naročniki »Mojega Doma«, da poravnajo *naročnino za leto 1925 po 15 Din* in pa tudi zaostanke za prejšnja leta. Kdor lista noče plačati, naj ga vrne, ker zastoj ga ne moremo nobenemu več pošiljati.

Soba za društveno pisarno. Če bi zamogel kak ljubljanski posestnik vsaj začasno prepustiti eno primerno sobo za pisarno, naj nam to takoj sporoči.

Glavna zveza društev hišnih in zemljiških posestnikov Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev

sklicuje

od 6. do 8. septembra 1925

drugi kongres posestnikov (Svojine) v Zagrebu.

Na dnevnem redu so razun odobrenja društvenih pravil, volitev glavnega odbora, še velevažne razprave o stanovanjskem zakonu, likvidaciji tega vprašanja, davčnih bremen hišne posesti, predlogih za davčno reformo, lastnem denarnem zavodu in drugih stanovskih zadevah.

Pozivamo vsa naša društva v Sloveniji, da takoj sklepajo o udeležbi na tem važnem kongresu in določijo delegate za Zagreb, zlasti da odpošljejo na glavno zborovanje 8. septembra 1925 ob 3. v saborni dvorani kolikor mogoče mnogo posestnikov. Ravno tako vabimo posamezne posestnike v Sloveniji, da se po možnosti udeleže tega potrebne stanovskega kongresa. Predloge in število udeležencev nam je javiti vsaj do 31. t. m. Vožnja je polovična, za prenočišča je preskrbljeno.

Pokrajinska zveza društev hiš. posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Stanovanjsko vprašanje v Nemški Avstriji.

Referat, ki ga je pristojni minister predložil ministrskemu svetu na Dunaju, začena tako:

»Avstrija je država, ki še trpi na ostankih izjemnih vojnih neprilik glede stanovanj in najemnin, kar se mora v najkrajšem času spraviti z dnevnega reda. Hiše padle in propadle, nemogočnost, da se vrnejo v prvotno stanje vsled nizke najemnine, prenehanje privatne inicijative, da bi se temu zlu odpomoglo, ker so premajhni dohodki vsako inicijativo ubili, vedno manjše število uporabnih stanovanj, kar najbolj občuti delavski stan, in končno še to, da je vrednost hiš radi njihovega propadanja in nizkih najemnin padla pod normalo, ter je propadla vsled tega tudi vrednost narodnega premoženja in državni kredit v inozemstvu.«

Zato hoče Avstrija čim preje stanovanjsko vprašanje spraviti z dnevnega reda, da bi povzdignila privatno inicijativo, vrednost narodnega premoženja in državni kredit.

Prepričali so se, da je to edina pametna politika. A Nemci menda niso najbolj zabiti ljudje.

Nadalje pravi poročilo, kako je vsakdo povzdignil ceno svojemu delu, svojim izdelkom in surovini in blagu, da more vsakdo prenesti stanarino, ki bi bila na višini splošnih cen. Edino uradniki in penzionisti ne morejo slediti temu koraku. A da bi država omogočila tudi tej vrsti državljanov plačevati primerno stanarino, odločila se je povišati jim njih prejemke.

Hišni posestniki in plinske napeljave.

Ljubljanska plinarna je pričela s propagando za kuho in kurjavo na plinu. Številne prijave strank dokazujejo, da se je zanimanje za praktično in čisto kuhanje na plinu povzdignilo že do precejšnje višine, vendar bi bil uspeh lahko še boljši, ako ne bi imelo občinstvo nepravilno bojazen pred plinom.

Eksplozija, smrad in zastrupljenje vsled plina so »nevarnosti«, katerih se boji pretežna večina vseh onih, ki se ne morejo odločiti za vpeljavo, oziroma ki ne dovolijo strankam rabiti plinske kuhalnike in peči.

Plin eksplozira lahko samo, ako mu je primešan zrak. Kot znano je eksplozija hitro izgorjenje. Vsak gorilni pojav pa je mogoč le v prisotnosti kisika, glavnega sestavnega dela zraka. Ker se v plinskih vodih nahaja le plin brez kisika, je eksplozija *nemogoča*. Cevi, po katerih se vodi plin, se pred uporabo preskusijo na visok tlak in šele preskušene cevi se porabijo za plinske vode. Radi tega je tudi izključeno, da bi cevi počile in bi s tem bila dana možnost zastrupljenja. Že male množine neizgorjenega plina razširjajo karakterističen duh po plinu, tako da se takoj čuti, da plin uhaja, ker se je pustila pipica za plin odprta. Smrad neizgorjenega plina je najboljša varnostna naprava proti nesrečam. Ako plin pravilno gori, ne povzroča nikakega duha, ako temu ni tako, pa je to znak, da je gorivec zamašen oziroma zelo zamazan vsled slabega čiščenja.

Ljubljanska plinarna obstoja že od leta 1861 in je oddala do danes krog

Trboveljski premog, drva, koks, angleški premog, šlezijske brikete dobavlja

„ILIRIJA“, LJUBLJANA

Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Plačilo tudi na obroke.

80.000.000 kub. metrov plina in vendar se ni dogodila še nikaka nesreča, akoravno se je rabil plin začetkoma skoro povsod za razsvetljavo spalnic itd. Ako bi hotelo človeštvo rabiti za olajšavo življenja le take pripomočke, ki popolnoma izključujejo vsako nevarnost, bi se morali odpovedati najpraktičnejšim stvarjem, kot ostremu nožu, elektriki, avtomobilom, železnici in seveda tudi plinu. Prebivalci velikih mest kot Dunaj, Berlin, Trst, Zagreb itd. skoro ne bodejo poznali kurjavo s premogom, trdna kuriva nadomešča vedno bolj plin. Dunaj n. pr. ima 542.000 stanovanj, v 300.000 hišah je že vpeljan plin v vse kuhinje in kopalnice. In to le radi tega, ker nudi plin gospodinjki kot tudi hišnemu gospodarju neprecenljive ugodnosti.

Plin je v vsakem času takoj pripravljen za kuho oziroma kurjavo. Daje takoj poljubno velik plamen, na katerem se lahko kuha, peče, in greje železje za likanje, segreva vodo za kopalnico itd. — Zamudno cepljenje drv, drobljenje premoga, prenašanje kuriva iz kleti v kuhinje odpade, istotako seveda tudi odnašanje pepela v kleti oziroma na cesto. Stopnišča ostanejo vedno čista, nevarnost požara vsled vročega pepela je odstranjena.

Dejstvo je, da pretežna večina požarov v stanovanjih nastane vsled kuhe na špirtu in vsled ne dovolj gašenega pepela.

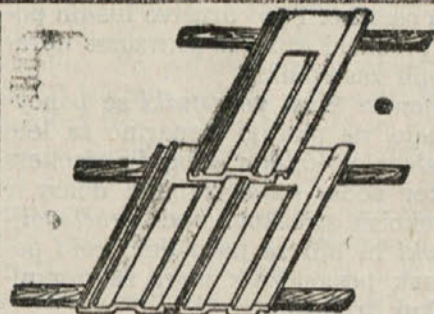
Napeljava plinskih vodov ne poškoduje stavbo v taki meri, kot si mnogi predstavljajo. Prevrtajo se nekatere stene in stropi v 5—7 cm v premeru. Tramovju se izogiba, da se brez potrebe ne oslabi nosilnost. Plinska napeljava stavlja ne škoduje, nasprotno povzdigne vrednost poslopja, je najboljša prilika, si na cenen način upeljati plin v stanovanje, ker se plinske cevi lahko polože v zidovje.

Stroški plinske napeljave v kuhinjo in kopalnice so zelo različni. Povprečno

znašajo stroški za odcepe v posamezna stanovanja krog 800—1000.— Din. Inštalacije in aparati se dobavljajo tudi na več mesečnih obrokov. Pogoji in informacije se dobe brezplačno v pisarni mestne plinarne.

V interesu vseh posestnikov stanovanjskih hiš je, da se napove odločen boj starokopitni nevarni in umazani rabi premoga v gospodinjstvu, ker ima od rabe plina korist ne le samo stranka, temveč tudi hišni gospodar in sicer v še večji meri, ker je obraba poslopja manjša, požarna nevarnost pa se zniža na minimum.

Ing. J. B.

Miklošičeva cesta št. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in na Brdu,

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Telefon interurb. št. 733.

Tehn. ing.

dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za visoke stavbe, arhitekturo, vodne, betonske in železobetonske zgradbe.

Ljubljana, Na Mirju.

Projektiranje ter izvršitev vseh stavb po najkulantnejših pogojih.

Vsem cenjenim hišnim posestnikom v Mariboru in okolici se najuljudneje priporoča

Ferdinand Ferš

pokrivaški mojster

STUDENCI pri MARIBORU,
Cankarjeva ulica 9.

za vsa popravila opekinih, škrljnatih in lepenkinih streh.

Proračuni gratis.

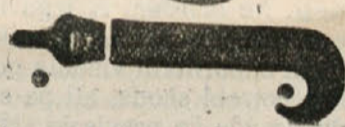
Konkurenčne cene.

Točna in solidna postrežba.

V vseh špecerijskih trgovinah se dobi

JOHAN

najboljši pridatek hrani!

Renomirana tvrdka

JOSIP JUG

pleskar in ličar

v Ljubljani,

Rimska cesta št. 16

se priporoča gg. hišnim posestnikom za vsa v to stroko spadajoča dela, katera izvrši po zmerni ceni in v najkrajšem času.

Oddelek za sobo- in črkoslikarstvo:

Moste-Ljubljana, Zaloška cesta št. 67.

Lovro Pičman

Stavbeno in galanterijsko kleparstvo, kritje lesno-cementnih streh, prevzemajo se vsa v to stroko spadajoča dela koncesionirano vodovodno inštalacijsko podjetje, izvrševanje vsakovrstnih toplih kopalnih naprav. Napeljava strelovodov.

Ljubljana
Streliška ulica 29

Telefon št. 911.

Kavarna in gostilna „LEON“

Ljubljana, Kolodvorska št. 29

se priporoča zlasti potnikom z dežele, ki prihajajo s prvim vlakom, oziroma odhajajo z večernim vlakom osobito lovcom in hribozalcem. — Izvrstna vina. — Izborna kuhinja. Prijetna zabava. Točna postrežba. Zmerne cene.

Z velespoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik

Vodovodni instalater, klepar in krovec

zaloga škrlc (strešnikov)

Teodor Korn

Ljubljana

Poljanska cesta številka 8

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Dunajska cesta (v lastni palači)

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi okrog Din 60.000.000.

Čekovni rač. št. 10.509. — Brzjav. naslov: Banka Ljubljana. — Telef. št. 261, 413, 502, 503, 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, ter agencija Logatec.